

Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond
T (0475) 386 410
E info@nmflimburg.nl
I www.nmflimburg.nl

Triodos bank
IBAN NL 88 TRIO 0212336207
BIC TRIONL2U
KvK 41076356
BTW 0030.42.753.B01

Het college van B en W
Gemeente Venray
Postbus 500
5800 AM Venray

Roermond: 12 mei 2020

Betreft: Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van de m.e.r. Omgevingsvisie Venray

Van: G. Lenstra

Kenmerk: 20.35/ GL / 292.14.8.28

Geacht college,

Hierbij dienen de Natuur en Milieufederatie Limburg, Werkgroep Behoud de Peel, Vereniging Milieudefensie en de stichting Natuur en Rust een gezamenlijke zienswijze in op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) in het kader van de milieueffectrapportage voor de Omgevingsvisie Venray.

1. Inleiding

In het NRD worden kaders gesteld voor de nog op te stellen milieueffectrapportage en de daaropvolgende omgevingsvisie voor de gemeente Venray. Ons valt op dat de voorgenomen reactivering van Vliegbasis De Peel in de NRD vrijwel geheel ontbreekt, met slechts een enkele verwijzing op bladzijde 15, namelijk "De heringebruikname van vliegbasis De Peel kan in de toekomst tot geluidhinder leiden". Echter, de mogelijke reactivering van de vliegbasis heeft een enorme impact op het woon- en leefklimaat in de gemeente Venray en niet alleen met betrekking tot geluidsoverlast en zou daarom uitgebreid aan bod moeten komen in de Omgevingsvisie. Hieronder geven wij een overzicht van de negatieve effecten van reactivering van vliegbasis De Peel met betrekking tot geluid, luchtkwaliteit, natuur, landschap en lozingen van kerosine. Daarnaast stellen wij voor om een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse uit te laten voeren voor de reactivering van de vliegbasis, naast de Milieu Effect Rapportage (MER), die voor Defensie een verplicht onderdeel is in het proces voor het op te stellen Luchthavenbesluit, dat reactivering mogelijk moet maken. Ten slotte maken wij aan het einde van deze zienswijze nog enkele overige opmerkingen over de NRD.

2. Negatieve effecten van reactivering van vliegbasis De Peel

2.1 geluid

Veel discussie is er over de (werkelijke) geluidsproductie van de F-35 ook wel Joint Strike Fighter genoemd. Dit varieert van iets meer dan een F16 tot het viervoudige en veel meer en de aard van het geluid is doordringender. De F-35 produceert ten opzichte van de F-16 3 dB(A) hoger: 112 dB(A) ten opzichte van 109 dB(A). Aangezien de dB(A) schaal logaritmisch is, is dit bijna een verdubbeling. De geluidsoverlast voor de verre omgeving zal zeer groot zijn: er zal met maximaal 12 F-35's gevlogen worden tijdens daglicht tot 24 uur, maar tijdens

(inter)nationale oefeningen kan er ook gevlogen worden tussen 24.00 en 7.00 uur. Naast de F-35's wordt er bovendien gevlogen met gevechtshelikopters, andere heli's, Hercules-toestellen, drones, enz. Hiermee wordt de regio onleefbaar voor mens en dier, aangezien is aangetoond dat vliegtuiggeluid grote effecten heeft op gezondheid: uit (inter)nationale studies is een verband gebleken tussen de blootstelling aan vliegtuiggeluid en het optreden van hoge bloeddruk. Daarnaast heeft vliegtuiggeluid een negatief effect op de leerprestaties van kinderen (zie voor meer informatie <https://www.rivm.nl/schiphol/gezondheidskundige-evaluatie-schiphol/hinder-door-vliegtuiggeluid>). Op bladzijde 13 van de NRD staat dat voor het aspect geluid alleen is gekeken naar de indicatoren wegverkeer lawaai en spoorweg lawaai. Gezien bovenstaande mag de indicator vliegtuig lawaai hier niet ontbreken.

Uit ervaringen met de F35 in het buitenland zouden lessen getrokken moeten worden: zo plaatste Noorwegen 40 F35's op de vliegbasis in de gemeente Orland, maar de geluidsoverlast bleek enorm te zijn. De Noorse Defensie koopt nu huizen op die het dichtst bij de vliegbasis liggen, om ze vervolgens te slopen. Bewoners die verder weg wonen, krijgen het aanbod om hun huis te laten isoleren. Rekening voor die compensaties: ruim 130 miljoen euro.

Daarnaast zal in de MER de cumulatieve geluidshinder moeten worden beoordeeld, waarbij allerlei mogelijke toekomstige ontwikkelingen zoals de geluidsbelasting van de reactivering van de vliegbasis, van de mogelijke verdubbeling van de spoorlijn en geluidshinder van de A73 bij elkaar op moeten worden geteld.

Ten slotte ligt vliegbasis De Peel op circa 4 kilometer afstand van het stiltegebied Stippelberg. Stiltegebieden zijn aangewezen door de provincie en worden beschermd tegen te veel geluid. Daarom zijn hier geen ontwikkelingen toegestaan die veel lawaai met zich meebrengen.

2.2 Luchtkwaliteit (CO2, fijnstof)

CO2

In het Klimaatakkoord van Parijs staat dat landen alles op alles zullen zetten om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de twee graden Celsius, liefst onder de anderhalve graad. In het akkoord is overeengekomen om een reductie van 49% van de CO2 uitstoot te bewerkstelligen; het is dan tegenstrijdig om een vliegbasis te reactiveren, aangezien dit tot een enorme CO2-uitstoot leidt. In het licht hiervan is er in februari van dit jaar een belangrijke gerechtelijke uitspraak geweest; toen hebben klimaatactivisten namelijk voor het eerst met succes een beroep gedaan op het Klimaatakkoord. Het gerechtshof in Londen bepaalde toen dat de regeringsplannen voor een derde baan bij Heathrow Airport in Londen in strijd zijn met dit akkoord. Hiermee zegt de rechter dat het langetermijndoel dat in het akkoord is vastgelegd wel degelijk tot verplichtingen leidt. Van deze jurisprudentie kan een krachtige werking uitgaan, omdat het laat zien dat het Parijs-akkoord niet zomaar een intentieverklaring is, maar dat overheden zullen moeten uitleggen hoe hun beleid op het Klimaatakkoord aansluit. Dit zal dus ook gelden voor een mogelijk besluit om vliegbasis De Peel te reactiveren.

Fijnstof

Binnen een straal van 50 km rondom vliegbasis De Peel liggen 2 militaire vliegvelden (Volkel en Eindhoven) en 2 commerciële vliegvelden (Eindhoven en Weeze). Samen met de hoge concentratie van intensieve veeteelt rondom de basis, is hier nu al een hoge concentratie

van onder meer fijnstof. De toename van fijnstof dient berekend te worden. Hierbij dient niet alleen gekeken te worden naar de Europese normen, maar ook naar de Europese streefwaarden en de advieswaarden van de WHO.

Het RIVM heeft onderzoek gedaan naar de schadelijke gevolgen van ultrafijn stof, dat wordt uitgestoten door luchtverkeer (ultrafijn stof is het aantal zeer kleine deeltjes in de lucht, kleiner dan 0,1 micrometer). De blootstelling hieraan rond Schiphol bleek effect te hebben op de gezondheid; kinderen hebben meer last van luchtwegklachten, zoals kortademigheid en piepende ademhaling. Bij kinderen en volwassenen werden kortdurende verminderingen in de longfunctie gemeten en bij de laatste groep ook kortdurende vermindering van de hartfunctie. De resultaten van dit onderzoek (zie <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2019-0084.html>) geven nog geen inzicht in mogelijke langetermijngezondheidseffecten van ultrafijnstof. De resultaten van het onderzoek hiernaar worden in 2021 verwacht. In de MER zouden de cumulatieve effecten van diverse bronnen beoordeeld moeten worden.

2.3 natuur

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst een Natura 2000-gebied aan in een zogenaamd aanwijzingsbesluit. In zo'n besluit staat onder andere wat specifiek in het Natura 2000-gebied beschermd moet worden (welke habitattypen en plant- en diersoorten en hun leefgebieden). De vliegbasis ligt op circa 700 meter afstand van Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel'. De habitattypen waarvoor dit Natura 2000-gebied is aangewezen zijn uiterst gevoelig voor de uitstoot van stikstof en zijn volgens de meest recente gebiedsrapportage van het PAS-bureau álle sterk overbelast. Ook is de Deurnsche Peel & Mariapeel aangewezen voor 7 vogelsoorten: 3 hiervan zijn zeer gevoelig voor de gevolgen van stikstofdepositie.

In de MER zullen daarom de gevolgen van reactivering van de vliegbasis op deze Natura 2000-gebieden beoordeeld moeten worden, eveneens als de effecten op de hier aanwezige beschermde dier- en plantsoorten (zoals das en levendbarende hagedis).

De Raad van State (RvS) heeft in mei van dit jaar het gebruik van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ongeldig verklaard. Deze uitspraak heeft gevolgen voor alle activiteiten waarbij uitstoot van stikstof plaatsvindt en waar Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitattypen in de buurt liggen. Dat betekent dat in de MER de stikstofdepositie nauwkeurig in kaart moet worden gebracht: een forse afname van stikstofdepositie is namelijk noodzakelijk. Opgemerkt zij dat voor veehouderijen al jaren geldt dat er geen ontwikkelingsruimte is in de omgeving van de Peel vanwege de door stikstof overbelaste Natura 2000-gebieden.

2.4 landschap

Het gebied rondom vliegbasis De Peel heeft een landelijk karakter en binnen 10 km rondom de basis liggen onder meer golfterreinen en een aantal campings. In de MER zal gekeken moeten worden naar de effecten van reactivering van de basis op het landschap.

2.5 lozingen van kerosine

Ten slotte dient in de MER aandacht besteed te worden aan het lozen van kerosine. Het lozen van kerosine heeft effecten op gewassen, op de bodem en grond- en oppervlaktewater.

3. Overige opmerkingen m.b.t. de NRD

Geen ruimte meer bieden aan (agrarische) bedrijven om te groeien

Bij het thema Agrarische sector is de opgave “Het bieden van ruimte aan agrarische bedrijven om te groeien, zonder dat dat ten koste gaat van de prettige woonomgeving” (zie tabel 3.1 Thematische opgaven voor de fysieke leefomgeving, blz. 10). Bij het thema Milieu is de opgave “Ruimte bieden aan zowel agrarische bedrijven als bedrijven op bedrijventerreinen om te groeien”. Als de gemeente Venray een gezonde leefomgeving nastreeft met verbetering van de milieukwaliteit (zoals verwoord in de kernopgaven in paragraaf 3.2) zal de prioriteit daar moeten liggen en niet bij het bieden van ruimte aan (agrarische) bedrijven. In tabel 4.2 (blz. 14) wordt bij het thema Milieu ook het volgende aangegeven “Er zijn twee aandachtsgebieden met betrekking tot de concentratie fijnstof. Dit zijn de gebieden rondom Oirlo en Ysselsteyn, waar de WHO-advieswaarde wordt overschreden. Hier kan fijnstof een negatief effect hebben op de gezondheid van inwoners. De aanwezigheid van veeteeltbedrijven en verschillende verkeersaders dragen bij aan deze hogere concentraties”...”De aanwezigheid van veehouderijen in de gemeente Venray zorgt ervoor dat er met name in de kernen Ysselsteyn, Heide en Leunen sprake is van een matig woon- en leefklimaat”. Daarbij is het vreemd in het licht van de stikstofcrisis dat er ruimte wordt geboden aan bedrijven om te groeien en lijkt een stand-still meer voor de hand liggend. Kies voor een kwalitatieve groei (duurzaam, circulair en natuur-inclusief) en maak aan de hand van het ladder-principe (zoals de Zonneladder) voor elk thema duidelijk waar je als gemeente op wilt sturen.

Stand-still recreatie in natuurgebieden: maak het agrarisch landschap aantrekkelijker

In paragraaf 5.5.1 wordt in een schema (blz. 18) een indruk gegeven van mogelijke beleidsopties die algemeen of per gebied onderzocht moeten worden. Bij natuurgebieden staat hier “Uitbreiding van recreatiemogelijkheden”. In de concept Omgevingsvisie voor de Provincie Limburg wordt echter gesproken van een stand-still voor de sector Recreatie en Toerisme en wordt alleen kwalitatieve groei toegestaan. Het agrarische landschap zou aantrekkelijker gemaakt moeten worden om kwetsbare natuurgebieden zoals de Peel, die geen extra recreatiedruk kunnen verdragen, te ontzien.

Landschap (inclusief bodem, water en natuur) als ordenend principe

De centrale opgave van een omgevingsvisie is om de beoogde ruimtelijke (landschappelijke) kwaliteit vast te stellen en daarbinnen de genoemde kernopgaven een plek te bieden. Dan heb je een afwegingskader om toekomstige initiatieven te beoordelen en bied je ruimtevragers houvast. Van daaruit geredeneerd zou het logisch zijn om vanuit het landschap als basis de visie op te bouwen. Vooral in de afgelopen weken is gebleken hoe belangrijk mensen een aantrekkelijke leefomgeving vinden. Ons voorstel is dan ook om vanuit het landschap de Omgevingsvisie op te bouwen (met inbegrip van bodem, water en natuur).

Bij bodem, water en ondergrond rekening houden met aardbreuken

Bij het thema bodem, water & ondergrond (tabel 4.1 op bladz. 14) worden alleen de aspecten waterkwaliteit, wateroverlast, hoogwaterveiligheid en grondwaterstanden genoemd. Venray ligt deels op de Peelhorst en deels in de Slenk van Venlo, gescheiden door de Tegelenbreuk.

In de gemeente komen echter veel meer breuken voor. Veelal zijn die breuken nagenoeg waterdicht waardoor er sprake is van een aaneenschakeling van badkuipen van de grens met Deurne naar de Maas bij Wanssum: badkuipen die overlopen en waarin deels de badkuipwanden zijn vernield. Die breuken zijn zeer relevant voor een klimaatbestendige inrichting van de gemeente Venray, maar ook zeer relevant voor het bepalen van de hydrologische beschermingszones rond de Natura 2000-gebieden of de beschermingszones van waterwinningen. Zo kunnen waterkwaliteitsproblemen in beken met fosfaat verminderd worden door de grondwaterstanden op plekken met ondoorlatende breuken te verhogen tot maaiveld, waardoor ijzerfosfaat neerslaat. Zo kan worden voldaan aan een deel van de Kaderrichtlijn Water (De Kaderrichtlijn Water heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen). Bovendien ontstaan zo natte linten in het landschap – met een bijdrage aan de groenblauwe dooradering van het buitengebied - die gecombineerd kunnen worden met natuuropgaven of natte teelten met toegevoegde waarden en dus verbreding van de economie.

4. Samenvatting

De Natuur en Milieufederatie Limburg, Werkgroep Behoud de Peel, Vereniging Milieudefensie en de stichting Natuur en Rust vragen het college van B en W om met de volgende punten rekening te houden in de nog op te stellen milieueffectrapportage en de daaropvolgende omgevingsvisie voor de gemeente Venray:

- Reactivering van vliegbasis De Peel kan niet ontbreken vanwege de enorme impact op het woon- en leefklimaat in de gemeente Venray met betrekking tot geluid, luchtkwaliteit, natuur, landschap en lozingen van kerosine. Wij stellen daarnaast voor om een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse uit te laten voeren voor de reactivering van de vliegbasis.
- Gezien de stikstofcrisis en gezien het streven van de gemeente Venray naar een gezonde leefomgeving met verbetering van de milieukwaliteit, kan er geen ruimte meer worden geboden aan (agrarische) bedrijven om te groeien.
- Sta voor de sector Recreatie en Toerisme alleen kwalitatieve groei toe en maak het agrarisch landschap aantrekkelijker.
- Stel de Omgevingsvisie op met het landschap als ordenend principe.
- Houd bij bodem, water en ondergrond rekening met aardbreuken.

Hoogachtend,

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg,

Ton Hermanussen
directeur